

DE VERZEKERDE EN DE BENADEELDE
IN DE AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING

DE VERZEKERDE
EN DE BENADEELDE
IN DE AANSPRAKELIJKHEIDS-
VERZEKERING

Geert JOCQUÉ



intersentia

Antwerpen – Cambridge

De verzekerde en de benadeelde in de aansprakelijkheidsverzekering
Geert Jocqué

© 2016 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

Coverafbeelding: L'accident (1893), Félix Vallotton – Courtesy National Gallery of Art, Washington

ISBN 978-94-000-0709-3
D/2016/7849/56
NUR 822



Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Het was voor ondergetekende een bijzonder voorrecht op te treden als promotor van een leeftijdsgenoot met een dergelijke wetenschappelijke en professionele staat van dienst als raadsheer Geert Jocqué.

De typering van dit werk als een ‘*Old School*’ proefschrift is een compliment van degelijkheid voor deze nochtans niet klassieke thesis zonder hoogdravende filosofische bespiegelingen en visionaire stellingen.

Deze doctoraatsverhandeling is een technisch werkstuk dat het onderwerp quasi uitputtend in zijn deelproblematieken behandelt, alle tot in de kern kritisch ontleed als waren ze bedoeld voor evenzovele afzonderlijke wetenschappelijke publicaties. Dit werk draagt de stempel van zijn auteur als ‘*high tech*’ jurist.

De grote werkkraft van de auteur verdient bewondering: hij is erin geslaagd om in een periode van een paar jaren dit werkstuk te produceren in combinatie met een veeleisende voltijdse beroepsbezigheid en met niet aflatende andere juridisch-wetenschappelijke activiteiten.

Ik heb met bijzonder veel belangstelling de totstandkoming van dit werk gevolgd. In plaats van een saaie klus, wekte de lezing van de ontwerp teksten alsmear meer nieuwsgierigheid naar het antwoord op reeds gerezen vragen, waarvoor er nooit tijd of gelegenheid voor nader onderzoek was.

Uit de boeiende voorbesprekingen en uit de finale tekst van het werk blijkt dat de auteur en de promotor het meestal eens zijn, maar de enkele keer dat hij de promotor *contra* citeert, typeert ook de auteur’s onafhankelijkheid van geest.

De auteur’s wetenschappelijke en professionele staat van dienst verklaren ongetwijfeld respectievelijk de juridische diepgang en de maturiteit van het werk, zoals blijkt uit de gelegde verbanden en de maatschappelijke relevantie.

De wetenschapper vindt in dit werk inspiratie voor verder onderzoek, de rechtspracticus niet enkel de laatste stand van het positieve recht in doctrine, jurisprudentie en wetgeving, maar de raadsman ook argumenten ter ondersteuning van de rechtspositie van zijn cliënten, de magistraat motieven ter onderbouwing van vernieuwende rechtspraak en de wetgever suggesties ter uitvaardiging van minstens reparatiewetgeving.

Ook al in tegenstelling tot sommige andere doctorale proefschriften verdwaalt de lezer niet in dit naslagwerk : zo scheidt het nooit verwarring tussen de *lex lata* en de *lex ferenda*, wat is en wat zou kunnen of moeten zijn.

Atypisch vormt dit proefschrift voor de auteur geen beloftevolle start van een schitterende beroepsloopbaan, maar wel de bekroning van een reeds meer dan geslaagd wetenschappelijk en professioneel parcours.

K. BERNAUW
6 december 2015

DANKWOORD

Dit boek is de handelseditie van het proefschrift dat ik op 3 november 2015 heb verdedigd aan de Universiteit Gent.

Mijn dank en waardering gaat in de eerste plaats uit naar mijn promotor prof. dr. Kristiaan Bernauw voor de begeleiding van het proefschrift. Ook de co-promotoren prof. dr. Hubert Bocken en prof. dr. Ignace Claeys en de overige leden van de jury, professoren Bernard Dubuisson, Ton Hartlief, Marc Kruithof en Caroline Van Schoubroeck wil ik bedanken voor hun inspanningen om mijn proefschrift te beoordelen en voor hun interessante opmerkingen.

Verder ben ik de rechtsfaculteit van de Universiteit Gent zeer erkentelijk. Gedurende verschillende jaren heb ik er kunnen deelnemen aan de inspirerende activiteiten van het Centrum voor Verbintenissenrecht. Ook de samenwerking binnen het Interuniversitair Centrum voor Aansprakelijkheids- en Verzekeringsrecht (ICAV) heeft mij zeer gestimuleerd. Verder wil ik Stefan Huygebaert, die mij de tekening van Félix Vallotton suggereerde voor de cover, bedanken.

De aanmoedigingen van mijn kinderen, vrienden en Ingrid hebben mij ertoe aangezet om vol te houden en deze uitdaging tot een goed einde te brengen. Ik dank hen voor hun onvoorwaardelijke steun.

Geert JOCQUÉ

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
<i>Dankwoord</i>	vii
<i>Inleiding</i>	1
A. Situering en probleemstelling	1
B. Structuur en methode van het onderzoek	11
 DEEL 1. VERZEKERING VAN AANSPRAKELIJKHEID	
Inleiding	17
Hoofdstuk I. Verzekering van aansprakelijkheid	19
A. Het verzekeraar belang in de aansprakelijkheidsverzekering	19
B. Het aansprakelijkheidsrisico	21
I. Afbakening van de gedekte aansprakelijkheid	21
II. Het aansprakelijkheidsbelang in de zaakverzekering	22
 Hoofdstuk II. Omschrijving van het begrip “aansprakelijkheids- verzekering”	27
A. Wettelijke bepalingen met betrekking tot de aansprakelijkheids- verzekering	27
B. Definitie van de aansprakelijkheidsverzekering	28
 Hoofdstuk III. Vereiste van aansprakelijkheid	33
A. Principe	33
B. Vereiste van schade aan een ander	33
C. Aansprakelijkheid als onzekere gebeurtenis	36
D. Vergoeding van de schade door de verzekerde	37
 Hoofdstuk IV. Aard van de gedekte aansprakelijkheid	39
A. Dekking van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid	39
B. Geen dekking van de strafrechtelijke aansprakelijkheid	41
C. Dekking van de contractuele en de buitencontractuele aansprakelijk- heid	42
I. De contractuele en/of de buitencontractuele aansprakelijkheid ...	42
a. Algemeen	42
b. Dekking van de buitencontractuele aansprakelijkheid	43

c.	Dekking van de beide aansprakelijkheden	44
d.	Dekking van de contractuele aansprakelijkheid	45
II.	Problemen van dekking ingevolge de kwalificatie van de aansprakelijkheid	48
a.	Dekking van aansprakelijkheid bij vriendendiensten en vrijwilligerswerk	48
b.	Dekking van aansprakelijkheid voor veiligheidsverplichtingen	50
c.	Dekking bij samenloop van contractuele en buitencontractuele aansprakelijkheid	51
d.	Dekking bij co-existentie van aansprakelijkheden	54
D.	Aansprakelijkheid op grond van artikel 1386 <i>bis</i> BW	55
I.	Aansprakelijkheidsregeling	55
II.	Invloed van en op de aansprakelijkheidsverzekering	56
a.	Algemeen	56
b.	Invloed van de aansprakelijkheidsverzekering op de vergoedingsplicht van de geestesgestoorde	57
c.	Dekkingsplicht van de aansprakelijkheidsverzekeraar	57
E.	Dekking van de hoofdelijke en <i>in solidum</i> -aansprakelijkheid van de verzekerde	59
I.	Aansprakelijkheidsregeling	59
II.	Gevolgen voor de aansprakelijkheidsverzekering	60
a.	Dekking van de aansprakelijkheid voor de volledige schade	60
b.	Dekking ten belope van het aandeel in de aansprakelijkheid	61
c.	Verhaal tegen de medeaansprakelijke	62
F.	Dekking van de aansprakelijkheidsverzekering bij zaakwaarneming	63
I.	Dekking van de vergoeding van de door de zaakwaarnemer geleden schade	63
II.	De aansprakelijkheidsverzekeraar als belanghebbende	64
III.	Dekking van de reddingskosten	65
G.	Dekking van de aansprakelijkheid in bijzondere verzekeringsovereenkomsten	67
I.	Onderscheid tussen de gereguleerde en niet-gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	67
II.	Gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	68
a.	De WAM-verzekering	68
1.	Algemeen	68
2.	Dekking van de buitencontractuele aansprakelijkheid	69
3.	Dekking van de contractuele aansprakelijkheid	70
4.	De gedekte aansprakelijkheid in rechtsvergelijkend perspectief	71
b.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering	72
1.	Algemeen	72
2.	Dekking van de buitencontractuele aansprakelijkheid	73

3.	Uitsluiting uit de dekking van de contractuele aansprakelijkheid	74
4.	Dekking van de aansprakelijkheid van artikel 1386 <i>bis</i> BW	74
c.	De brandverzekering	75
1.	Verhaal van derden	75
2.	Verzekering van de burgerrechtelijke aansprakelijkheid bij brand en ontploffing	76
d.	De verzekering voor vrijwilligerswerk	77
III.	Niet-gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	78
a.	De verzekering BA uitbating	78
1.	Dekking van de buitencontractuele aansprakelijkheid	78
2.	Dekking van de contractuele aansprakelijkheid	81
a)	Dekking bij samenloop van aansprakelijkheden	81
b)	Dekking van een contractuele vrijwaringsverplichting	82
c)	Dekking van de schade aan toevertrouwde goederen	82
3.	Dekking van de verzekering BA uitbating bij onderaanneming	85
a)	Aansprakelijkheid bij onderaanneming	85
b)	Dekking door de verzekering BA uitbating van de hoofdaannemer	86
c)	Dekking door de verzekering BA uitbating van de onderaannemer	87
4.	Dekking van de aansprakelijkheid van de gelegenheidsaansteller	88
b.	De verzekering BA na levering	89
1.	Dekking van de contractuele aansprakelijkheid	89
2.	Dekking van de productaansprakelijkheid	92

Hoofdstuk V.	Dekking van aansprakelijkheid in de omstandigheden omschreven in de verzekeringsovereenkomst	93
A.	Verscheidenheid aan omstandigheden	93
B.	Dekking van een ongeval of accidenteel veroorzaakte schade	94
I.	Geen wettelijke vereiste	94
II.	Het begrip “ <i>ongeval</i> ” of “ <i>accidenteel veroorzaakte schade</i> ”	95
III.	Toepassing in de gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	96
IV.	Toepassing in de niet-gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	98
C.	Omschrijving van de omstandigheden in de gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	99
I.	De WAM-verzekering	99
a.	Dubbele begrenzing van de dekking	99
b.	Gebruik van een motorrijtuig	100
1.	Het begrip “ <i>motorrijtuig</i> ”	100

2.	Vereiste van een welbepaald motorrijtuig.....	101
3.	Het gekoppelde rijtuig.....	102
4.	Aansprakelijkheid door het gebruik van het motorrijtuig ..	105
c.	Aansprakelijkheid voor schade veroorzaakt door het motorrijtuig in het verkeer	106
II.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering	108
III.	De verzekering voor vrijwilligerswerk	111
D.	Omschrijving van de omstandigheden in niet-gereguleerde verzekeringsovereenkomsten.....	112
I.	Contractvrijheid van de partijen	112
II.	De verzekering BA uitbating	113
a.	Aansprakelijkheid bij uitvoering van bedrijfsactiviteiten	113
b.	Verband tussen het schadegeval en de bedrijfsactiviteiten	114
	Hoofdstuk VI. Dekking van aansprakelijkheid naar buitenlands recht ..	117
A.	Gedekte aansprakelijkheid naar buitenlands recht	117
I.	Algemeen	117
II.	De WAM-verzekering.....	118
III.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering	120
B.	Geografische beperking van de waarborg	121
I.	Algemeen	121
II.	De WAM-verzekering	122
III.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering	123
	Hoofdstuk VII. Coördinatie tussen aansprakelijkheidsdekkingen	125
A.	Algemeen.....	125
B.	Samenloop van aansprakelijkheidsverzekeringen	125
I.	Algemeen	125
a.	Begrip	125
b.	Samenloop en oververzekering.....	127
c.	Samenloop en verzekeringen van opeenvolgende rang	128
d.	Samenloop en medeverzekering	129
II.	Voorwaarden voor samenloop	129
a.	Vereiste van eenzelfde verzekeraar belang bij dezelfde verzekerde	129
b.	Vereiste van dekking van eenzelfde risico	131
III.	Regeling van de samenloop	133
a.	Keuzerecht van de verzekerde	133
b.	Verdeling van de schadelast tussen de verzekeraars	136
C.	De spiegelbeelddekking in aansprakelijkheidsverzekeringen.....	137
I.	Het begrip “ <i>spiegelbeelddekking</i> ”	137
II.	Spiegelbeelddekking voor het verkeersrisico.....	138

D.	Coördinatieproblemen tussen bijzondere aansprakelijkheidsverzekeringen	139
I.	Algemeen	139
II.	De WAM-verzekering versus de verzekering BA uitbating.....	140
a.	Het motorrijtuig als werktuig	140
b.	De conventie nr. 490.....	143
III.	De WAM-verzekering versus de gezinsaansprakelijkheidsverzekering.....	145
a.	Uitsluiting van het verkeersrisico in de gezinsaansprakelijkheidsverzekering	145
b.	De <i>joyriding</i> -clausule in de gezinsaansprakelijkheidsverzekering	146
IV.	De WAM-verzekering versus de vrijwilligersverzekering	147
V.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering versus de verzekering BA uitbating.....	149
VI.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering versus de vrijwilligersverzekering	149
VII.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering versus de brandverzekering	151
VIII.	De gezinsaansprakelijkheidsverzekering versus de verplichte jachtverzekering	152
IX.	De verzekering BA uitbating versus de ABR-verzekering	152
	Hoofdstuk VIII. Omschrijving van de gedekte aansprakelijkheid in de verzekeringsovereenkomst	155
A.	Contractvrijheid van de partijen.....	155
I.	Principe	155
II.	Verhouding tussen de waarborg en de verzekeringsplicht	155
B.	Positieve en negatieve waarborgomschrijving.....	157
I.	Onderscheid tussen positieve en negatieve waarborgomschrijving	157
II.	Negatieve waarborgomschrijving en uitsluiting	158
III.	Uitsluiting en verval van dekking	160
C.	Het bewijs van de waarborg en van het schadegeval.....	161
I.	Een dubbel bewijs.....	161
II.	Bewijs van het bestaan en de inhoud van de verzekeringsovereenkomst.....	163
a.	Bewijs door de verzekerde.....	163
b.	Bewijs door de benadeelde	164
III.	Bewijs van dekking van het schadegeval	165
a.	Bewijs bij een negatieve waarborgomschrijving.....	165
b.	Bewijslast bij verval van dekking	171
D.	Uitlegging van de waarborgbedingen	171

I.	Waarborgbedingen in de algemene en bijzondere polis-voorwaarden	171
II.	Uitlegging van de waarborgbedingen volgens het gemeen recht..	172
III.	Uitlegging van de waarborgbedingen volgens bijzondere wettelijke bepalingen	175
Besluit		179
 DEEL 2. DE HOEDANIGHEID VAN VERZEKERDE EN BENADEELDE		
Inleiding		183
Hoofdstuk I. De verzekerde		185
A.	Dekking van de aansprakelijkheid van de verzekeringnemer en andere personen.....	185
I.	De verzekeringnemer als verzekerde.....	185
II.	De verzekerde die geen verzekeringnemer is	186
a.	Verzekering ten behoeve van een derde	186
b.	Identificatie van de verzekerde	189
B.	Verlies van de hoedanigheid van verzekerde.....	191
I.	Overlijden van de verzekerde	191
II.	Verdwijning van de verzekerde rechtspersoon.....	193
III.	Verlies van de hoedanigheid van verzekerde door eigen toedoen.	193
C.	Aanduiding van de verzekerde in de verzekeringsovereenkomst	196
I.	Algemeen	196
II.	Gereguleerde verzekeringsovereenkomsten.....	197
a.	De verzekerde in de WAM-verzekering	197
1.	Algemeen	197
2.	De eigenaar van het verzekerde motorrijtuig.....	197
3.	De bestuurder van het verzekerde motorrijtuig.....	197
4.	De houder van het verzekerde motorrijtuig	198
5.	De in het verzekerde motorrijtuig vervoerde personen.....	200
6.	De werkgever van de eigenaar, houder, bestuurder en vervoerde personen	201
7.	De vrijwilligersorganisatie van de eigenaar, houder, bestuurder en vervoerde personen	202
8.	De verzekeringnemer	203
9.	De leverancier van de ketting, de tros, het touw, de stang of enige andere benodigdheid bij het slepen van het voertuig.....	203
b.	De verzekerde in de gezinsaansprakelijkheidsverzekering	203
1.	Algemeen	203
2.	De verzekeringnemer en zijn samenwonende echtgenoot ..	204

3.	De bij de verzekeringnemer inwonende personen	205
4.	Huispersoneel en gezinshelpers van de verzekerde.	208
5.	Bewakers van kinderen en dieren van de verzekeringnemer	209
III.	Niet-gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	210
a.	Algemeen.....	210
b.	De verzekerde in de verzekering BA uitbating	210
Hoofdstuk II.	De benadeelde	213
A.	Het begrip “ <i>benadeelde</i> ”	213
B.	Beperking van de kring van benadeelden.....	214
C.	Aanduiding van de benadeelde in de verzekeringsovereenkomst.....	215
I.	Gereguleerde verzekeringsovereenkomsten.....	215
a.	De benadeelde in de WAM-verzekering	215
1.	Algemeen	215
2.	De werknemer.....	215
3.	De aansprakelijke persoon.....	216
4.	De bestuurder van het voertuig	216
b.	De benadeelde in de gezinsaansprakelijkheidsverzekering ...	218
II.	Niet-gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	219
a.	Algemeen.....	219
b.	De benadeelde in de verzekering BA uitbating	220
Hoofdstuk III.	Verhouding tussen de hoedanigheid van verzekerde	
	en benadeelde	221
A.	De verzekerde als benadeelde.....	221
I.	Uitsluiting als benadeelde bij aansprakelijkheid als verzekerde ..	221
II.	Vergoeding bij afwezigheid van aansprakelijkheid van de	
	verzekerde.....	223
a.	Principe	223
b.	Beding van gekruiste dekking.....	223
B.	Uitsluiting van de verzekerde als benadeelde	225
Besluit		229
 DEEL 3. HET EIGEN RECHT VAN DE BENADEELDE		
Inleiding		233
Hoofdstuk I.	Beginselen van het eigen recht	235
A.	Functie van het eigen recht.....	235
B.	Grondslag van het eigen recht	237
I.	Principe.....	237
II.	Wettelijke bepalingen	240

a.	Het eigen recht in de Wet Verzekeringen	240
1.	Het eigen recht van artikel 150 Wet Verzekeringen	240
2.	Het eigen recht van artikel 122 Wet Verzekeringen	241
b.	Bijzondere wettelijke bepalingen.	242
Hoofdstuk II.	Toepassingsvoorwaarden van het eigen recht	247
A.	Inleiding.	247
B.	De valutaverhouding tussen de benadeelde en de verzekerde.	248
I.	Vereiste van een aansprakelijkheidsschuld van de verzekerde.	248
II.	Het eigen recht zonder aansprakelijkheidsschuld	249
a.	Algemeen.	249
b.	Wettelijke uitzonderingen op de vereiste van een aansprakelijkheidsschuld	250
1.	Verschillende verjaringsregelingen	250
2.	Het eigen recht in de brandverzekering.	251
3.	De vergoedingsregeling van artikel 19 <i>bis</i> -11, § 2 WAM	252
c.	Jurisprudentiële uitzonderingen op de vereiste van een aansprakelijkheidsschuld	253
1.	Onbekende identiteit van de aansprakelijke in de WAM-verzekering	253
2.	Aansprakelijkheid van de verzekerde op grond van artikel 1386 <i>bis</i> BW.	254
3.	Het eigen recht bij schade van de huwgemeenschap.	254
4.	Afstand van het recht op schadevergoeding.	255
d.	Erkenning van aansprakelijkheid door de verzekeraar.	255
C.	De dekkingsverhouding tussen de verzekerde en de verzekeraar	256
I.	De vereiste van een verzekeringsovereenkomst	256
II.	Het bewijs van het bestaan en de inhoud van de verzekeringsovereenkomst.	258
III.	Een schadegeval binnen de draagwijdte van de verzekeringsovereenkomst.	260
Hoofdstuk III.	Titularissen van het eigen recht	261
A.	Inleiding.	261
B.	De benadeelde	261
a.	Het rechtstreekse slachtoffer	261
b.	Het slachtoffer bij weerkaatsing	261
C.	Rechtverkrijgenden van de benadeelde.	262
a.	Erfgenamen van de benadeelde	262
b.	Derde-betalers	262
1.	Gesubrogeerden.	262
2.	Derde-betalers met een zelfstandig verhaalsrecht	264

D.	Uitoefening van het eigen recht door vertegenwoordiging	265
E.	Meerdere benadeelden bij eenzelfde schadegeval	266
	Hoofdstuk IV. Het voorrecht van artikel 20, 9° Hyp.W.	269
A.	Geen eigen recht in deel 5 van de Wet Verzekeringen	269
B.	Wel een voorrecht in deel 5 van de Wet Verzekeringen	271
C.	Voorwaarden voor de uitoefening van het voorrecht	273
I.	Aansprakelijkheidsschuld van de verzekerde	273
II.	Vereiste van een ongeval	273
III.	Vereiste van een vordering tegen de verzekerde	274
	Hoofdstuk V. Het eigen recht van de benadeelde in rechtsvergelijkend perspectief	277
A.	Inleiding	277
B.	Frankrijk	277
C.	Nederland	279
D.	Duitsland	284
E.	Engeland	285
	Besluit	287
	DEEL 4. VERWEER VAN DE VERZEKERAAR TEGEN DE BENADEELDE	
	Inleiding	291
	Hoofdstuk I. Verweermiddelen uit de valutaverhouding	293
A.	Principe	293
B.	Afwezigheid van aansprakelijkheid van de verzekerde	293
C.	Tenietgaan van de aansprakelijkheidsschuld van de verzekerde	296
I.	Algemeen	296
II.	Betaling door de verzekerde	296
III.	Schuldvergelijking tussen de benadeelde en de verzekerde	297
IV.	Schuldvermenging tussen de benadeelde en de verzekerde	299
V.	Kwijtschelding van schuld van de verzekerde	299
VI.	Verjaring van de vordering van de benadeelde tegen de verzekerde	300
	Hoofdstuk II. Verweermiddelen uit de dekkingsverhouding	303
A.	Inleiding	303
B.	Wettelijke regelingen met betrekking tot de verweermiddelen	304
I.	Tegenwerpelijkheid van de verweermiddelen op grond van artikel 151 Wet Verzekeringen	304

II.	Tegenwerpelijkheid van de verweermiddelen op grond van artikel 92 Wet Verzekeringen	305
III.	Tegenwerpelijkheid van de verweermiddelen op grond van artikel 120 Wet Verzekeringen	306
C.	De <i>summa divisio</i> : verplichte en niet-verplichte aansprakelijkheidsverzekeringen	307
I.	Verantwoording van de verschillende regelingen	307
II.	Onderscheid tussen verplichte en niet-verplichte verzekeringen .	309
a.	De wettelijke verzekeringsplicht	309
b.	De contractuele verzekeringsplicht	314
c.	De deontologische verzekeringsplicht	315
D.	De externe en de interne verweermiddelen	316
I.	Onderscheid tussen externe en interne verweermiddelen.....	316
II.	Verskillende wettelijke regelingen	317
E.	De tegenwerpelijke verweermiddelen	318
I.	De externe verweermiddelen in de verplichte en niet-verplichte verzekeringen.....	318
a.	Inleiding.....	318
b.	Afwezigheid van een verzekeringsovereenkomst.....	319
c.	Beëindiging van de verzekeringsovereenkomst vóór het schadegeval	320
1.	Principe.....	320
2.	Gerechtelijke beëindiging van de verzekeringsovereenkomst	323
a)	Algemeen.....	323
b)	Nietigverklaring van de verzekeringsovereenkomst	324
(1)	Principes	324
(2)	Gemeenrechtelijke gronden van nietigheid van de verzekeringsovereenkomst	326
[a]	De toestemming.....	326
[b]	De handelingsbekwaamheid	327
[c]	Het voorwerp	328
[d]	De oorzaak	329
(3)	Verzekeringsrechtelijke gronden van nietigheid van de verzekeringsovereenkomst	330
[a]	Het putatief risico	330
[b]	Opzettelijke verzwijging of valse verklaring ...	331
[1]	De mededelingsplicht van de verzekeringnemer	331
[2]	Het gebruik van een verzekeringsvoorstel .	334
[3]	Opzettelijke tekortkoming van de verzekeringnemer	338
[4]	Bewijslast	340

c)	Ontbinding van de verzekeringsovereenkomst	341
3.	Buitengerechtelijke beëindiging van de verzekeringsovereenkomst	342
a)	Verstrijken van de duur van de verzekeringsovereenkomst	342
b)	Verbreking van de verzekeringsovereenkomst	346
(1)	Algemeen	346
(2)	Minnelijke beëindiging van de verzekeringsovereenkomst	346
(3)	Opzegging van de verzekeringsovereenkomst	348
[a]	Algemeen	348
[b]	Gevallen van opzegging	350
[1]	Overzicht	350
[2]	De voorafgetekende polis en verzekeringsaanvraag	351
[3]	Opzegging tussen het sluiten en de inwerkingtreding van de verzekeringsovereenkomst	352
[4]	Niet-betaling van de premie	353
[5]	Wijziging van het risico	354
[6]	Opzegging na een schadegeval	356
[7]	Faillissement van de verzekeringnemer	359
[8]	Overlijden van de verzekeringnemer	360
[9]	Overdracht door de verzekeraar van de rechten en verplichtingen voortvloeiende uit overeenkomsten	361
[10]	Wijziging van de premie door de verzekeraar	361
d.	Schorsing van de verzekeringsovereenkomst	362
1.	Onderscheid tussen schorsing van de overeenkomst en schorsing van de dekking	362
2.	Totstandkoming van de schorsing van de verzekeringsovereenkomst	362
3.	Tegenwerpelijkheid van de schorsing van de verzekeringsovereenkomst	364
e.	Draagwijdte van de waarborg	365
1.	Algemeen	365
2.	Verweer op grond van de hoedanigheid van verzekeraar	365
a)	Algemeen	365
b)	Verweer bij medeverzekering	366
3.	Verweer op grond van de veroorzaakte schade	367
a)	Algemeen	367
b)	Verweer op grond van de aard van de schade	368

(1) Verschillende categorieën van schade	368
(2) Bepaling van de gedekte schade in de verzekeringsovereenkomst	370
[a] Contractvrijheid.....	370
[b] Gereguleerde verzekeringsovereen- komsten	372
c) Verweer op grond van de omvang van de schade.....	376
(1) Algemeen.....	376
(2) Dekkingsplafonds	379
[a] Beperking van de vergoeding door het dekkingsplafond	379
[b] Vergoeding boven het dekkingsplafond	381
[c] Vergoeding bij meerdere benadeelden.....	383
(3) Vrijstellingen.....	383
[a] Algemeen.....	383
[b] Vrijstellingen in de verplichte aansprakelijk- heidsverzekering	384
[c] Vrijstellingen in de niet-verplichte aansprakelijkheidsverzekering	385
II. De interne verweermiddelen in de niet-verplichte aansprakelijkheidsverzekering	386
a. Algemeen.....	386
b. Verweermiddelen zonder een verband met het schadegeval... 388	
1. Verzwijging of onjuiste mededeling van gegevens betreffende het risico.....	388
a) Bij het sluiten van de verzekeringsovereenkomst.....	388
b) Tijdens de duur van de verzekeringsovereenkomst.....	389
2. Schorsing van de dekking wegens niet-betaling van de premie	390
c. Verweermiddelen die verband houden met het schadegeval... 391	
1. Het opzettelijke schadegeval.....	391
a) Algemeen.....	391
b) Het begrip “opzet”	393
c) Het persoonlijke karakter van opzet	399
d) Feit dat het schadegeval voorafgaat	403
e) Bewijslast.....	403
2. Grove schuld van de verzekerde.....	405
a) Algemeen.....	405
b) Het begrip “grove schuld”	407
c) Oorzakelijk verband tussen de grove schuld en de schade.....	411
d) Het persoonlijke karakter van de grove fout	412
e) Feit dat het schadegeval voorafgaat	413

f) Bewijslast	414
3. Verval van het recht op de verzekeringsprestatie	415
a) Verval van dekking	415
b) Feit dat het schadegeval voorafgaat	416
F. De niet-tegenwerpelijke verweermiddelen	416
I. De verplichte aansprakelijkheidsverzekering	416
a. Algemeen	416
b. Het opzettelijke schadegeval	416
c. Grove schuld van de verzekerde	417
II. De niet-verplichte aansprakelijkheidsverzekering	418
Hoofdstuk III. Tegenwerpelijkheid van verweermiddelen in rechts- vergelijkend perspectief	419
A. Nederland	419
B. Frankrijk	420
C. Duitsland	422
Besluit	423
DEEL 5. HET RECHT VAN VERHAAL VAN DE VERZEKERAAR	
Inleiding	429
Hoofdstuk I. Grondslag van het recht van verhaal	431
A. Algemeen	431
B. Beding in de verzekeringsovereenkomst	431
I. Vereiste van een contractueel beding	431
II. Bewijs van het beding	433
III. Verhaal zonder contractueel beding	434
a. Overheid als verzekeraar	434
b. Restitutie na nietigverklaring van de verzekeringsovereen- komst	435
c. Opzet als autonome grond van verhaal	436
C. Weigering of vermindering van de prestatie van de verzekeraar	437
I. Verhaal bij interne verweermiddelen	437
II. Het oorzakelijk verband tussen de tekortkoming van de verzekeringnemer en de verzekerde en het schadegeval	438
Hoofdstuk II. Schuldenaar van het verhaal	443
A. De verzekeringnemer	443
B. De verzekerde die niet de verzekeringnemer is	444
C. De verzekeringnemer en de verzekerde	446

Hoofdstuk III. Voorwaarden voor de uitoefening van het verhaal	447
A. Algemeen	447
B. Verplichting van de verzekeraar tot kennisgeving van zijn voornemen	447
I. <i>Ratio legis</i>	447
II. Voorwaarden voor een geldige kennisgeving	449
a. Klare en duidelijke kennisgeving van het voornemen	449
b. Tijdige kennisgeving van het voornemen	450
c. Kennisgeving aan de verzekerde	450
III. Gevolgen van de niet-naleving van de kennisgevingsverplichting	451
C. Aansprakelijkheid van de verzekerde	453
I. Vergoedingen betaald op grond van aansprakelijkheid	453
II. Vergoedingen betaald op grond van artikel 29 bis WAM	455
III. Vergoedingen betaald in het kader van de RDR-overeenkomst . .	456
Hoofdstuk IV. Voorwerp van het verhaal van de verzekeraar	457
A. Schade van de benadeelde	457
B. Beperking van de omvang van het verhaal	459
C. Moratoire interest	460
Hoofdstuk V. Uitoefening van het recht van verhaal	463
A. Algemeen	463
B. Uitoefening te goeder trouw van het recht van verhaal	463
C. Afstand van het recht van verhaal	464
D. Overeenkomst over het verhaal	465
Hoofdstuk VI. Het verhaal van de verzekeraar in rechtsvergelijkend perspectief	467
Besluit	469
DEEL 6. DEKKING IN DE TIJD VAN DE AANSPRAKELIJKHEIDSVERZEKERING	
Inleiding	473
Hoofdstuk I. Het schadegeval en de duur van de waarborg	475
A. Het schadegeval	475
B. Dekking van het inlooprisico	476
C. Dekking van het uitlooprisico	477
I. Het <i>loss occurrence</i> -systeem als regel	477
II. Het <i>claims made</i> -systeem als uitzondering	479

Hoofdstuk II. Verjaring in de aansprakelijkheidsverzekering	485
A. Bijzondere wetsbepalingen	485
B. Verjaring van de verschillende vorderingen	487
I. Algemeen	487
II. Vorderingen van de verzekerde tegen de verzekeraar	487
a. Vordering van de verzekerde tot dekking van het schadegeval	487
b. Regresvordering van de verzekerde tegen de verzekeraar	488
III. Vordering van de benadeelde tegen de verzekeraar	489
IV. Vordering van de verzekeraar tegen de verzekerde	495
a. Verhaalsvordering op grond van een contractueel beding	495
b. Verhaalsvordering op grond van restitutie	497
C. Stuiting van de verjaring	497
I. Algemeen	497
II. Gronden van stuiting	498
a. Gemeenrechtelijke gronden	498
1. Dagvaarding voor het gerecht	498
2. Erkenning van het recht	499
3. Ingebrekestelling	500
b. Bijzondere gronden van stuiting	500
1. Aanmelding van het schadegeval	500
2. Kennisgeving door de benadeelde van zijn wil om vergoeding te verkrijgen	502
III. Gevolgen van de stuiting	504
a. Aanvang van een nieuwe verjaringstermijn	504
b. Relatief karakter van de stuiting	505
D. Schorsing van de verjaring	506
I. Algemeen	506
II. Gronden van schorsing	507
a. Vordering van minderjarigen, onbekwaamverklaarden en andere onbekwamen	507
b. Overmacht	508
c. Conventionele schorsing van de verjaring	509
E. Afstand van de verjaring	510
Besluit	511

ALGEMEEN BESLUIT

Hoofdstuk I. Evaluatie van de rechtspositie van de verzekerde en de benadeelde	517
---	-----

Hoofdstuk II. Rechtspositie van de verzekerde	519
A. Algemeen	519

B.	Omschrijving van de waarborg	520
I.	Onderscheid tussen gereguleerde en niet-gereguleerde overeenkomsten	520
a.	Gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	520
b.	Niet-gereguleerde verzekeringsovereenkomsten	521
II.	Omschrijving van het risico volgens de aard van de aansprakelijkheid	522
III.	Omschrijving van het risico volgens de feitelijke omstandigheden van het schadegeval	524
C.	Omvang van de vergoeding van de benadeelde	525
D.	Beperking van de dekking van het inloop- en uitlooprisico	526
E.	Beperking van de dekking door het verhaal van de verzekeraar	527
Hoofdstuk III. Rechtspositie van de benadeelde		529
A.	Algemeen	529
B.	Het bestaan van een verzekering	530
C.	Bepaling van de waarborg	531
D.	Het eigen recht van de benadeelde	532
I.	Aansprakelijkheid van de verzekerde	532
II.	Identificatie van de verzekeraar	533
E.	Tegenwerpelijkheid van de verweermiddelen	533
Tot slot		535
<i>Bibliografie</i>		<i>537</i>
<i>Trefwoordenregister</i>		<i>563</i>